Аналітичний огляд ринку олійних культур за вересень–жовтень 2014 р.

автор | **Максим Павлусенко**, аналітик ринку олійних культур

Соєві боби

Минулого місяця ми прогнозували подальше зниження цін на ф'ючерсні контракти соєвих бобів на CBOT з незначним коректуванням на зростання. Наш прогноз щодо напряму тренду справдився, хоча діапазон цін суттєво знизився. Ціни на американські соєві боби протягом аналізованого періоду торгувались у діапазоні 335–365 $/т. Котирування сої на CBOT у Чикаго протягом другої половини вересня рухались у понижувальному тренді, знизившись до історично мінімальної позначки 335 $/т. Ринок надалі реагував на зростання оцінки світового виробництва соєвих бобів у вересневому звіті експертів USDA. Нагадаємо, 11 вересня аналітики USDA підвищили прогноз світового виробництва сої в 2014/15 МР на 6,4 млн т, проти минулого прогнозу, до рекордних 311 млн т, що зумовлено рекордними врожаями для Аргентини, Бразилії та США. Прогноз світових запасів підвищено майже на 4,6 млн т — до 90,17 млн т, що майже на 35% більше минулорічного рівня і вище середньоринкових очікувань на рівні 87,24 млн т. Також на формування понижувального тренду протягом вересня впливали дані з американських полів вирощування олійної з хорошими показниками стану посівів та врожайності самої культури. За оцінкою NASS USDA, на 5 жовтня 73% посівів сої в США перебували в доброму та відмінному стані проти 72% тижнем раніше. До 5 жовтня урожай сої в США зібрано з 20% площ (при очікуванні — 23%) проти 35% у середньому за останні п'ять років. Прогноз урожайності соєвих бобів у США збільшено до 31,3 ц/га проти 30,5 ц/га минулого місяця і 29,2 ц/га минулого сезону.

На початку жовтня на американському ринку соєвих бобів прослідковувалась невизначена тенденція з незначним зростанням ціни. Суттєве зниження цін протягом вересня спровокувало імпортерів (більшою мірою КНР) до зростання попиту, що, в свою чергу, призвело до зростання ціни на початку жовтня до позначки 346 $/т. Тижневі дані експортної інспекції в США показали, що в цілях зарубіжних поставок за тиждень, що завершився 2 жовтня, проінспектовано 974,341 тис. т сої, що вище за очікування ринку — 500–650 тис. т. Темп інспекцій з 1 вересня сезону 2014/15 МР на 35,8% вище минулорічного. Також на зростання ціни вплинуло погіршення погодних умов у деяких районах вирощування олійної в США, різка зміна температурних показників може негативно позначитись на темпах збору та показниках урожаю американської сої.

Наш прогноз. З огляду на прогноз хороших показників урожаю соєвих бобів у США, ідеальну погоду та надходження нового урожаю на ринок, ціновий тренд цієї олійної і надалі має схильність до зниження. Фактором підтримки світових цін на соєві боби протягом наступних місяців буде перенасичений експортний потенціал з Бразилії. Така ситуація може призвести до зростання цін на сою на міжнародних ринках, оскільки на ринок надходитиме пропозиція лише американської олійної, конкуренція з інших країн може бути зовсім відсутня, а попит на закупівлю сої з США суттєво зросте. Ми очікуватимемо, що котирування на листопадовий ф'ючерсний контракт на CBOT протягом другої половини жовтня – початку листопада коливатимуться у діапазоні 345–365 $/т.

Фактори зростання:
- високий попит на сою від КНР;
- незначне погіршення погодних умов у США;
- незначне погіршення показників перехідних запасів у США.

Фактори зниження:
- високі показники посівних площ сої в США;
- хороші показники врожайності соєвих бобів у США;
- рекордний урожай американських соєвих бобів.

Український ринок

Як ми й прогнозували, закупівельні ціни соєвих бобів на українському ринку протягом вересня–жовтня знизились, торгувались у середньому в діапазоні 4700–4900 грн/т на умовах EXW проти 5000–5100 грн/т минулого місяця. Як і зазначали аналітики, зниження цін відбувалось через активну торговельну діяльність переробних підприємств, надходила більша кількість пропозицій нового урожаю.

За аналізований період на ринку соєвих бобів в Україні спостерігалась активна торговельна діяльність завдяки надходженню нового урожаю на ринок та швидкому просуванню збиральної кампанії олійної. Кількість пропозицій від фермерів зростала, що призвело до зниження закупівельних цін від переробників. За останньою інформацією Мінагрополітики, сою обмолочено на площі 1,2 млн га (65% від прогнозованої площі — 1,84 млн га), намолочено — 2,3 млн т. У новому сезоні прогнозується збільшення валового збору сої до 3,54 млн т, що на 34% більше, ніж минулого року (2,64 млн т). Приріст є прямим наслідком збільшення збиральної площі під олійну до 1,84 млн га проти

торішніх 1,3 млн га. На формування негативного ціноутворення впливало зниження ціни на експортному ринку соєвих бобів, де, в свою чергу, впливав міжнародний ринок, на якому спостерігалось рекордне падіння котирувань на олійну. Зазначимо, що протягом звітного періоду на внутрішньому ринку закупівельні ціни на соєві боби в середньому торгувались у діапазоні 4700–4900 грн/т на умовах EXW проти 5500–6000 грн/т у серпні–вересні. Експортні ціни попиту декларувались у межах 4900–5200 грн/т на умовах CPT проти 5200–5400 грн/т минулого місяця.

Наш прогноз. У другій половині жовтня та у листопаді ціни на внутрішньому ринку соєвих бобів, найімовірніше, дещо знизяться до 4500–4800 грн/т на умовах EXW. Зниження відбудеться через активну торговельну діяльність переробних підприємств, надходитиме велика кількість пропозицій нового урожаю після повного завершення збиральної кампанії, також ціни залежатимуть від закупівельних цін попиту на експортному ринку олійної.

Світовий баланс соєвих бобів, млн т

	2013/2014	2014/2015*	%
Кінцеві запаси			
Світові	**66,488**	**90,669**	**36,37**
Аргентина	29,679	34,981	17,86
Бразилія	16,801	23,951	42,56
Китай	13,238	13,838	4,53
Україна	**0,386**	**0,687**	**77,98**
Виробництво			
Світове	**285,012**	**311,201**	**9,19**
США	91,389	106,870	16,94
Бразилія	86,700	94,000	8,42
Аргентина	54,000	55,000	1,85
Україна	**2,774**	**3,500**	**26,17**
Імпорт			
Світовий	**108,895**	**112,502**	**3,31**
Китай	69,000	74,000	7,25
ЄС-28	12,650	12,750	0,79
Мексика	3,850	3,950	2,60
Україна	**0,030**	**0,010**	**–66,67**
Споживання			
Світове	**239,211**	**251,483**	**5,13**
Китай	68,750	73,500	6,91
США	47,192	48,171	2,07
Аргентина	36,175	39,100	8,09
Україна	**1,430**	**1,600**	**11,89**
Експорт			
Світовий	**113,386**	**115,196**	**1,60**
Бразилія	46,829	46,700	–0,28
США	44,815	46,266	3,24
Аргентина	8,500	8,500	0,00
Україна	**1,260**	**1,600**	**26,98**

* — прогноз USDA

Соєві боби, CBOT, USD/т

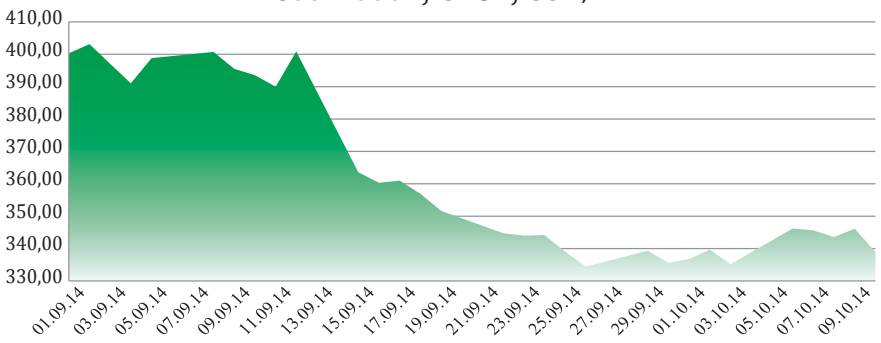

Соєві боби, EXW, грн/т

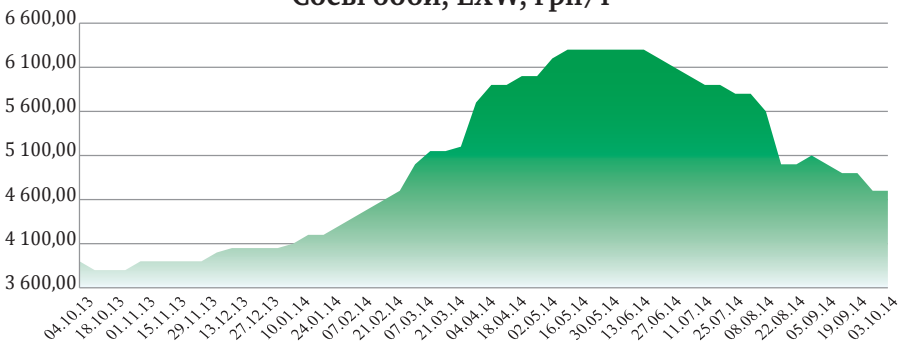

Темпи експорту соєвих бобів за 2012–2014 роки (тис. т)

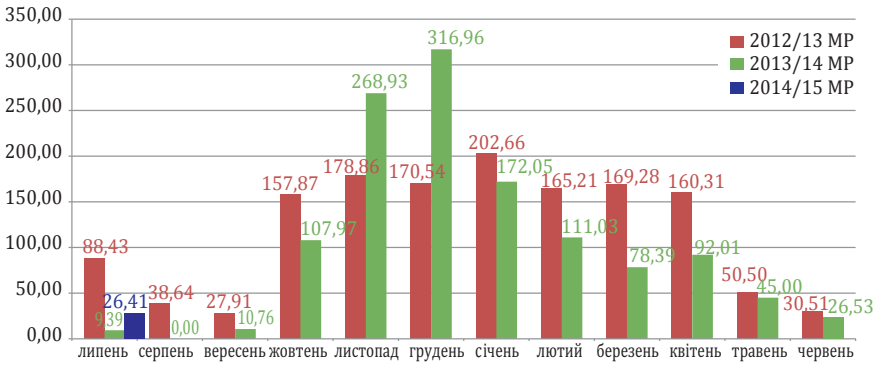

Топ-10 імпортерів українських соєвих бобів за січень–липень 2014 року

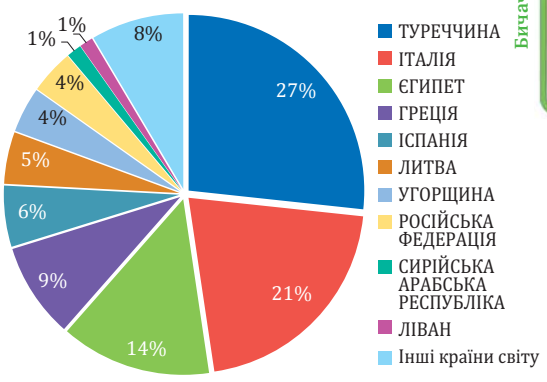

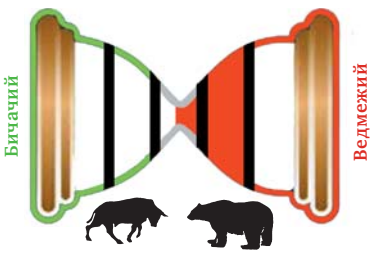

Насіння ріпаку

Як ми й прогнозували, котирування насіння ріпаку на товарній біржі NYSE Liffe (Париж) протягом другої декади вересня рухались переважно у понижувальному тренді з незначним зростанням у жовтні. Протягом аналізованого періоду котирування на листопадовий ф'ючерсний контракт на біржі NYSE Liffe (Париж) торгувались у діапазоні 311–330 €/т.

Протягом другої половини вересня ціни на насіння ріпаку знизились до мінімальної позначки за аналізований період — 311 €/т. Насамперед на зниження котирувань вплинуло ослаблення цін соєвого комплексу на CBOT, а також перспективи рекордного урожаю ріпаку в країнах ЄС-28. За останньою інформацією французького аналітичного агентства Strategie Grains, прогноз виробництва ріпаку в країнах Європейського Союзу в 2014/15 маркетинговому році зросте на 0,6 млн т — до 23,8 млн т. Це також на 2,7 млн т більше фактичного врожаю олійної, зібраного в 2013/14 маркетинговому році. Збільшення прогнозу пов'язане як із зростанням посівних площ під олійну в Європі, так і з істотним збільшенням очікувань від її середньої врожайності.

Наприкінці вересня та у першій половині жовтня ціни почали зростати, піднявшись до позначки 330 €/т. На формування зростаючого тренду впливала інформація з торгового майданчика соєвих бобів, де ціни дещо закріпили свої позиції та зростання попиту на олійну від переробників у середині країн ЄС-28. Також на формування ціни впливав початок експортних продажів ріпаку нового урожаю з ЄС та затримка збиральної кампанії каноли в Канаді. Станом на початок жовтня зібрано лише 50% урожаю канадської каноли.

Наш прогноз. Наприкінці жовтня та на початку листопада на європейському ринку ріпаку слід очікувати різноспрямованої тенденції формування ціни з можливим зростанням. Рекордні показники урожаю ріпаку в країнах ЄС-28 поточного сезону надаватимуть негативного тренду котируванням на товарній біржі NYSE Liffe (Париж). Зниженню цін заважатиме можливий недосів ріпаку в країнах ЄС на 2015 рік. На тлі оптимістичних очікувань від європейського та світового врожаю олійної, що спровокувало значне зниження цін, вирощування ріпаку може попросту виявитись нерентабельним для аграріїв у багатьох європейських державах. Як наслідок, багато фермерів налаштовані сіяти більше зернових культур. За підсумками їх рішення, прогнози виробництва олійної на європейському ринку можуть різко знизитись. З огляду на зазначене, котирування на листопадовий ф'ючерсний контракт на біржі NYSE Liffe (Париж) наступного місяця коливатимуться у діапазоні 320–340 €/т.

Фактори зростання:

- зростання попиту від переробників;
- початок експортного сезону з країн ЄС-28;
- затримка збиральної кампанії каноли в Канаді.

Фактори зниження:

- перспективи високого урожаю ріпаку в країнах Європи;
- високі показники урожайності;
- зниження цін на соєві боби.

Український ринок ріпаку

Як ми й прогнозували, протягом другої половини вересня спостерігалась активна торговельна діяльність, ціни незначною мірою зросли в середньому на 50–100 грн/т до позначки 4850–4900 грн/т на умовах EXW. Зростання ціни супроводжувалось зростанням курсу долара до національної валюти та незначним зниженням кількості пропозицій на ринку сировини через сезонний фактор, відбувалась посівна кампанія озимого ріпаку. За інформацією Міністерства аграрної політики, станом на 2 жовтня олійну посіяно на площі 803 тис. га (на 12 вересня — 718 тис. га, на 18 вересня — 755 тис. га, на 25 вересня — 783 тис. га) при загальному прогнозі сівби 859 тис. га.

На початку жовтня ціни на продовольчий ріпак дещо знизились проти минулого місяця, опустившись до 4750 грн/т на умовах самовивозу з господарств. На зниження ціни насамперед впливало зниження активної торгово-закупівельної діяльності, достатня кількість пропозиції від аграріїв при невисокому попиті від переробників та експортерів, оскільки ціни на ринку продуктів переробки знижувались. Також на формування понижувального тренду на внутрішньому ринку вплинув експортний ринок олійної, де також спостерігалось зниження цін в середньому до 4750 грн/т на умовах CPT проти 4850 грн/т на початку вересня через незначне зниження цін на світових майданчиках ріпаку.

Наш прогноз. Наприкінці жовтня та на початку листопада на українському ринку ріпаку очікується зростання активності торговельної діяльності через закінчення посівної кампанії. Ціни будуть стабільними або незначною мірою зростуть через зростання попиту від переробників і експортерів. Також ціни залежатимуть від ситуації на валютному ринку України та формування ціни на світових ринках. Ціни попиту наступного місяця коливатимуться у діапазоні 4750–4900 грн/т на умовах EXW. Якщо говорити про довгостроковий прогноз, то, найімовірніше, ціни на український ріпак на внутрішньому та експортному ринках будуть знижуватись через рекордний урожай в країнах ЄС-28, попит з боку європейських країн знижуватиметься, що призведе до зниження цін на національну сировину.

Насіння ріпаку, NYSE Liffe, USD/т

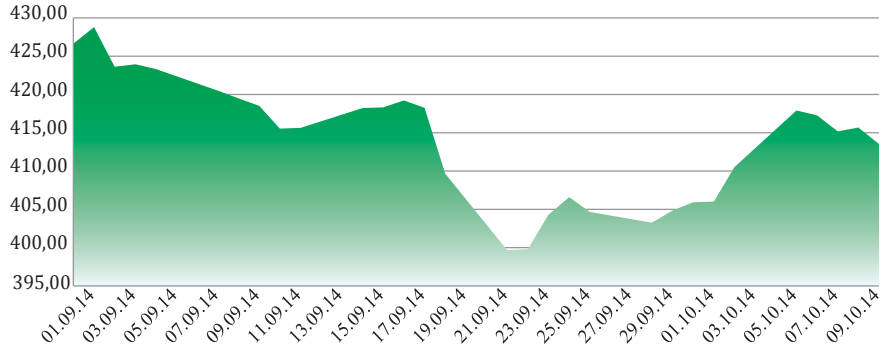

Насіння ріпаку, EXW, грн/т

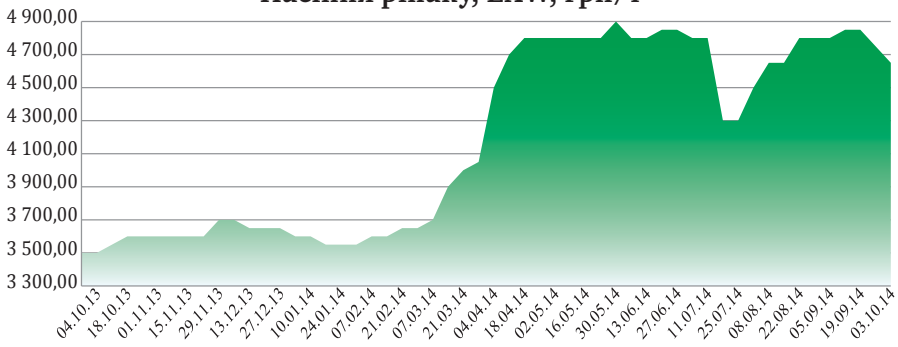

Експорт насіння ріпаку за 2012–2014 МР (тис. т)

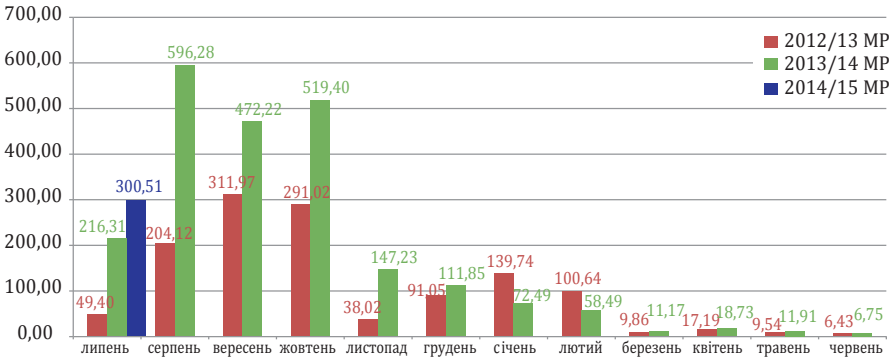

Топ-10 імпортерів українського насіння ріпаку за січень–липень 2014 року

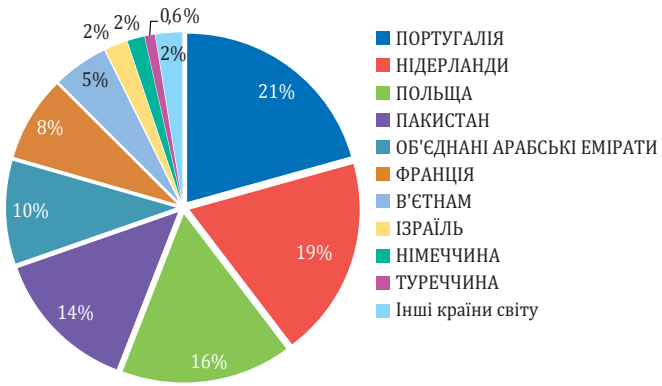

Світовий баланс насіння ріпаку, млн т

	2013/2014	2014/2015*	%
Кінцеві запаси			
Світові	**6,244**	**6,483**	**3,83**
Канада	2,363	1,429	–39,53
ЄС-28	1,787	2,587	44,77
Китай	0,790	0,740	–6,33
Україна	**0,052**	**0,202**	**288,46**
Виробництво			
Світове	**71,088**	**70,310**	**–1,09**
ЄС-28	21,102	23,500	11,36
Китай	14,458	14,700	1,67
Канада	17,960	14,400	–19,82
Україна	**2,352**	**2,200**	**–6,46**
Імпорт			
Світовий	**14,584**	**12,736**	**–12,67**
Китай	4,700	3,200	–31,91
ЄС-28	3,495	2,600	–25,61
Японія	2,350	2,450	4,26
Україна	**0,002**	**0,003**	**50,00**
Споживання			
Світове	**68,358**	**69,555**	**1,75**
ЄС-28	24,000	24,800	3,33
Китай	19,000	17,950	–5,53
Канада	7,078	7,434	5,03
Україна	**0,155**	**0,153**	**–1,29**
Експорт			
Світовий	**15,105**	**13,252**	**–12,27**
Канада	9,173	8,000	–12,79
Україна	**2,243**	**1,900**	**–15,29**
ЄС-28	0,290	0,500	72,41

* — прогноз USDA

Український ринок насіння соняшнику та соняшникової олії

Минулий прогноз аналітиків Аграрної біржі не справдився, ціни протягом аналізованого періоду рухались різноспрямовано. Протягом другої половини вересня на українському ринку насіння соняшнику, як ми й прогнозували, спостерігалось незначне зниження закупівельних цін. Ціни на внутрішньому ринку сировини в середньому втратили 50–100 грн/т, торгувались у діапазоні 4000–4050 грн/т на умовах EXW. На формування понижувального тренду впливала достатня кількість пропозицій соняшнику на ринку, хоча і невеликих партій, відзначався невеликий попит у закупівлях, оскільки переробні підприємства працювали з раніше накопиченими запасами. Також на формування цін вплинуло розширення збиральної кампанії насіння. За останньою інформацією Міністерства аграрної політики, станом на 2 жовтня олійну зібрано на площі 4,2 млн га (82% до прогнозу), намолочено — 7,5 млн т (на 12 вересня — 2,4 млн га, намолочено — 5,5 млн т; на 18 вересня — 3,2 млн га, намолочено — 3,9 млн т при врожайності 17,2 ц/га (у 2013 р. — 17,7 ц/га); на 25 вересня — 3,8 млн га, намолочено — 6,7 млн т). За таких умов соняшник у поточному році буде зібрано з площі 5,12 млн га, намолочено — 9,14 млн т, при середній врожайності — 17,8 ц/га. Наприкінці вересня та на початку жовтня закупівельні ціни на внутрішньому ринку сировини дещо зросли в середньому на 100–200 грн/т, торгувались у діапазоні 4100–4250 грн/т (EXW). Зростання цін попиту супроводжувалось із метою залучення більшої кількості пропозицій сировини нового урожаю через необхідність поповнення запасів для роботи переробних підприємств, зростала конкуренція щодо придбання великих партій соняшнику. Аграрії, в свою чергу, стримували продаж, очікуючи кращої кон'юнктури ринку. Також на зростання ціни вплинули якість і урожайність соняшнику, які не задовольняли фермерів. Урожайність у середньому становила 17 ц/га, олійність — 41%. На формування зростаючого тренду на ринку сировини також вплинув експортний ринок соняшникової олії, де спостерігалось аналогічне зростання цін попиту через зростання котирувань на міжнародному ринку соєвої та пальмової олії. Отож ціна попиту на експортному ринку соняшникової олії на початку жовтня торгувалась на позначці 10 200 грн/т на умовах FOB (проти 9 200 грн/т у вересні), а на внутрішньому ринку на початку жовтня ціна попиту становила 10 600 грн/т (10 400 грн/т) на умовах EXW.

Наш прогноз. Ми вважаємо, що наприкінці жовтня та на початку листопада ціни на соняшник та соняшникову олію, найімовірніше, будуть знижуватись через необхідність фермерам поповнювати оборотні кошти, а переробникам — запаси. Отож ми прогнозуємо, що ціна на насіння соняшнику протягом прогнозованого періоду коливатиметься у діапазоні 4000–4200 грн/т на умовах самовивозу з господарств. За таких умов ціни на експортному ринку нерафінованої соняшникової олії також повинні відповідати ситуації на ринку і торгуватимуться у діапазоні 10 000–10 200 грн/т на умовах FOB. На формування ціни впливатиме ситуація на валютному ринку країни та формування ціноутворення на рослинні олії на зовнішніх ринках. ©

Світовий баланс насіння соняшнику, млн т

	2013/2014	2014/2015*	%
Кінцеві запаси			
Світові	**3,240**	**2,396**	**–26,05**
ЄС-28	0,758	0,853	12,53
Аргентина	0,760	0,652	–14,21
Україна	**0,857**	**0,302**	**–64,76**
Туреччина	0,140	0,142	1,43
Виробництво			
Світове	**42,871**	**40,193**	**–6,25**
Україна	11,600	10,000	–13,79
Росія	**10,554**	**9,500**	**–9,99**
ЄС-28	8,876	8,575	–3,39
Аргентина	2,100	2,500	19,05
Імпорт			
Світовий	**1,640**	**1,898**	**15,73**
Туреччина	0,583	0,850	45,80
ЄС-28	0,340	0,250	–26,47
Росія	0,035	0,030	–14,29
Україна	**0,015**	**0,010**	**–33,33**
Споживання			
Світове	**41,340**	**40,874**	**–1,13**
Україна	10,895	10,365	–4,86
Росія	**10,090**	**9,770**	**–3,17**
ЄС-28	8,000	8,070	0,88
Аргентина	2,280	2,530	10,96
Експорт			
Світовий	**1,998**	**2,061**	**3,15**
ЄС-28	0,680	0,660	–2,94
Україна	0,070	0,200	185,71
Аргентина	**0,080**	**0,080**	**0,00**
Росія	0,130	0,050	–61,54

* — прогноз USDA

Насіння соняшнику, EXW, грн/т

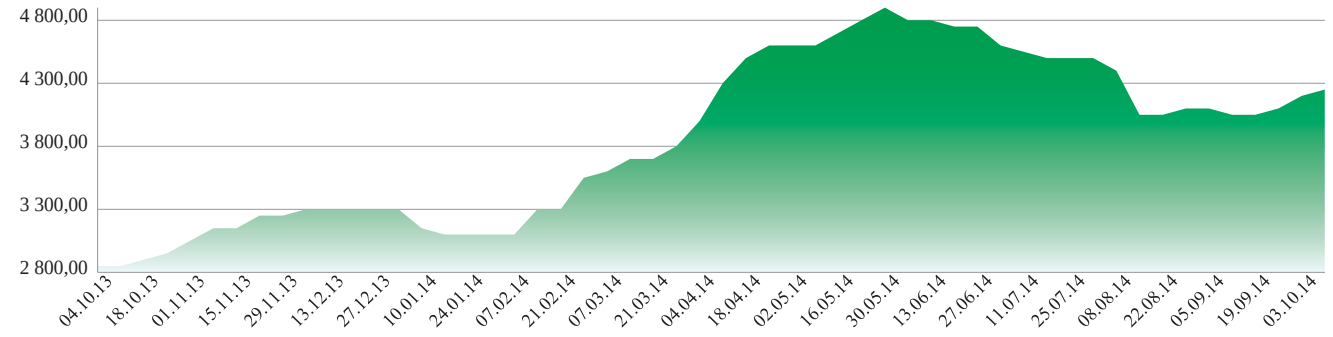

Соняшникова олія, EXW, грн/т

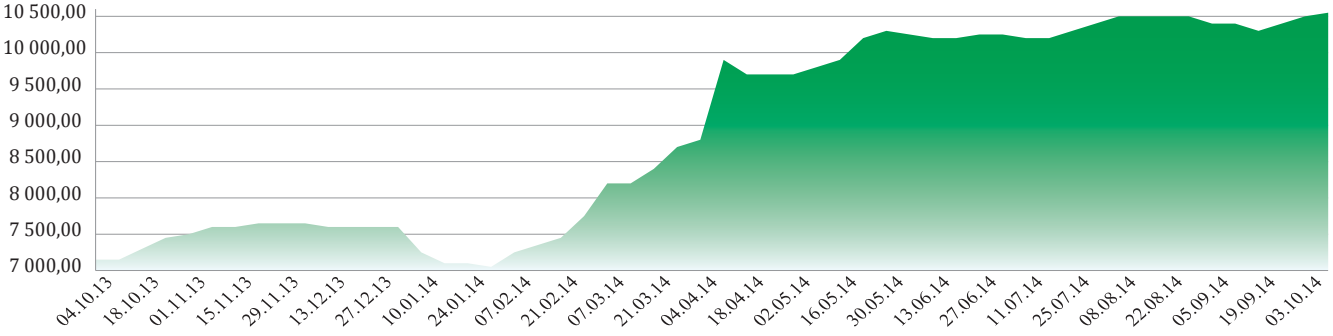

Темпи експорту рафінованої та нерафінованої соняшникової олії за 2012–2014 роки (тис. т)

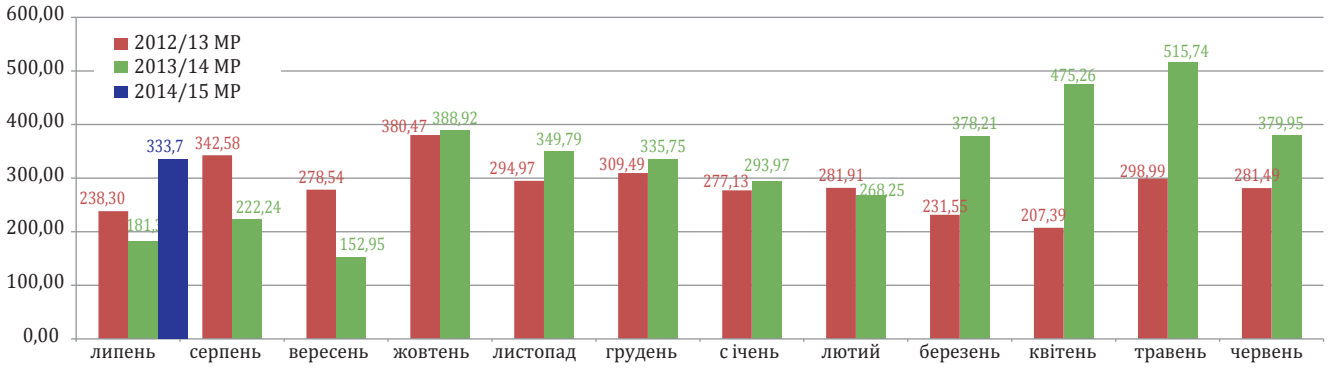

Топ-10 імпортерів українського насіння соняшнику за січень–липень 2014 року

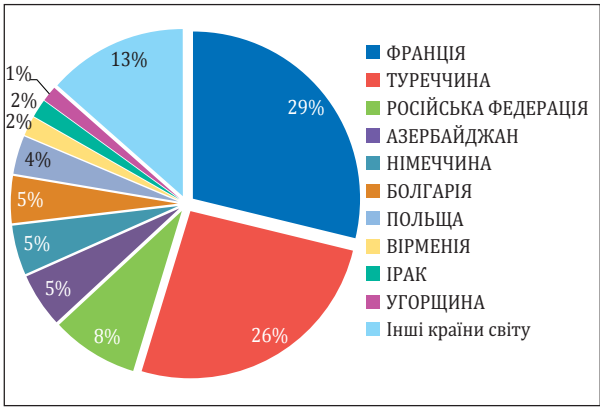
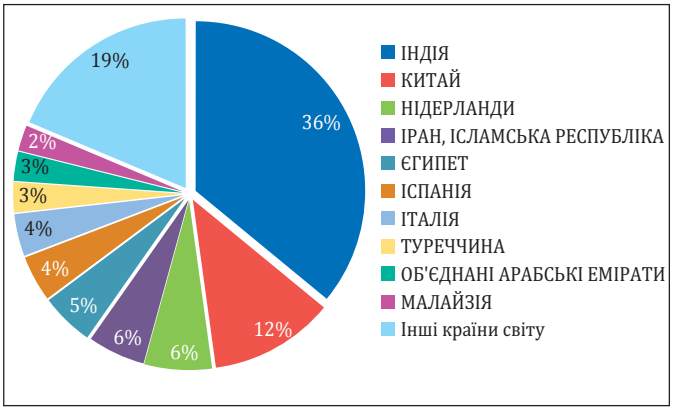
Топ-10 імпортерів української соняшникової олії за січень–липень 2014 року